

Sygn. akt I UK 152/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania S. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 lutego 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 27 listopada 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 listopada 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację S. J. od wyroku z dnia 27 stycznia 2015 r., którym Sąd Okręgowy w K. oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 18 września 2014 r. odmawiającej prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z pkt 12 wykazu A działu XIV rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej jako rozporządzenie) polegające na błędnym

przyjęciu, że ubezpieczony nie legitymuje się wymaganym okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, co spowodowało niesłuszne i krzywdzące ustalenie, iż nie nabył prawa do emerytury w wieku 60 lat, co miało wpływ na wynik sprawy; 2) naruszenie przepisów postępowania, tj.: art. 328 § 2, art. 382 w związku z art. 391 k.p.c. przez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z dokumentów, tj. z książeczki wojskowej i niezaliczenie czynnej służby wojskowej od 2 maja 1974 r. do 16 kwietnia 1976 r. odbytej w trakcie zatrudnienia, a także niezaliczenie pracy jako spawacza od 1 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1986 r., potwierdzonej wpisami w książce spawacza oraz zaniechanie przeprowadzenia dowodu z zeznań zawnioskowanych w apelacji świadków - współpracowników skarżącego, co miało wpływ na wynik sprawy.

Wskazując na powyższe podstawy skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono: 1) jej oczywistą zasadnością ze względu na to, że przy ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego pominięto istotne zagadnienia związane z oceną dokumentów ZUS, dowodami wskazanymi w sprawie, rozbieżnością w stanowiskach Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 17 stycznia 2012 r., I UK 189/11, którego teza brzmi: praca jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, mimo że pewne czynności nie odbywają się w sytuacji bezpośredniego narażenia na szkodliwe czynniki dla zdrowia, a wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07, iż nie jest dopuszczalne uwzględnienie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym innych, równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika i pominięcie faktu, że ubezpieczony jako ślusarz i spawacz był zobligowany do przygotowania ciętych przez siebie palnikiem tlenowo-acetylenowym elementów do spawania, które wykonywał; 2) występowaniem istotnych zagadnień prawnych polegających na ocenie granic

dowolności interpretacji przepisów o pracy w warunkach szczególnych, szkodliwych dla zdrowia w sytuacji, gdy prace przygotowawcze a nieujęte w wykazie A działu XIV są wykonywane w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk pracy ujętych w tym wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia; 3) potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów w zakresie, w jakim Sąd Apelacyjny nie wziął pod uwagę faktów i dowodów związanych z pominiętymi lub niewłaściwie zastosowanymi przepisami prawa materialnego, a także nadanie świadectwu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia wystawionego przez pracodawcę charakteru dokumentu urzędowego, podczas gdy takie świadectwo nie jest dokumentem urzędowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej

powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5). Wreszcie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga

kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574). Inaczej mówiąc, przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie przepisu prawa, ale sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., III UK 125/13, LEX 1648642).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania już tylko z tego względu, że w uzasadnieniu wniosku nie wskazuje żadnych przepisów prawa, których obraza przez Sąd drugiej instancji

miałyby wprost stanowić o wadliwości zaskarżonego wyroku oraz na których tle miałyby rodzić się wątpliwości interpretacyjne lub zagadnienia prawne. Rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania w podstawach kasacyjnych oraz ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącego prawidłowego wniosku w tym zakresie.

Niezależnie od tego należy zauważyć, że nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, iż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne lub zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne wątpliwości, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903). Z tego względu oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie można wykazywać „rozbieżnością w stanowiskach Sądu Najwyższego”, jak czyni to skarżący.

Wreszcie, wbrew wywodom skarżącego, w powołanych przez niego wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07 (OSNP 2009 nr 21-22, poz. 290) oraz z dnia 17 stycznia 2012 r., I UK 189/11 (LEX nr 1125264) nie ma żadnej rozbieżności, gdyż zostały one wydane w sprawach o różnych stanach faktycznych. Pierwszy z nich odnosił się do prac wykonywanych w kanałach remontowych (dział XIV, poz. 16 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia), zaś drugi - do czynności dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (wykaz A, dział XIV, poz. 24). Natomiast w wyroku z dnia 29 stycznia 2008 r., I UK 192/07 (OSNP 2009 nr 5-6, poz. 70) Sąd Najwyższy stwierdził, że wykonywanie przez pracowników zatrudnionych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych nie mieści się w określeniu „prace przy spawaniu” (wykaz A, dział XIV, poz. 12).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

l.n